

Náttúran má seljast dýrt

Øll árin skulu kannast, áðrenn vatnorkan verður útbygd

Alt talar fyri, at tað er rættari bæði so og so at byggja eitt vatnorkuverk á Veðranesi enn at gera byrging við Eiðisvatn. Men hvørgin ætlanin tryggjar okkara orkutørv, og sjálvt um vatnið er ókeypis, verður prisurin ikki biligari við vatnorku. Tað er heldur ikki bara ein spurningur um pengar og orkunøgd.

— Vatnið fer ongan veg. Tað ber altíð til at byggja vatnorkuverk, tá ið samfelagið heldur tað vera rætt, og at ráðini eru til tað, sigur Arne Nørrevang í hesi samrøðuni um vatnorkuætlanina, ið landsstýrið neyvan torir at geva loyvi til fyrri lögtingsvalið

Í Føroyum hava vit nøkur dømi um, at byggjætlanir eru steðgaðar, av tí at fólk hava sett spurningar um dálking og annað. Tað hevur so havt við sær, at kanningar eru gjørdar.

— Tað rætta er, at áðrenn byggjætlanirnar verða lagdar fram, eiga allar kanningar longu at vera gjørdar. Bæði um hvørviskanningar og meira samfelagsligar kanningar. Til dømis tá ætlanin er at byggja brennistøð, eigur fyrst at verða kannað, hvar hon liggur best fyri, og hvar hon gevur minst árin. Bara at flyta eina brennistøð av Toftanesi til Áirnar dugi eg ikki at siggja sum nakra loysn. Árinini eru tey somu. Varð spurningurin um, hvar hon skaddi umhvørvið minst, átti brennistøðin at verði bygd á Glyvursnesi, har tað er streymasjógvur, og roykurin fer út í hav.

Tað eru altíð nógvir spurningar, sum skulu kannast, áðrenn ein ætlan kann setast í verk.

Meira orku í 300 metra hædd

— Fara vit til ætlanina um at útbyggja vatnorkuna í Eysturoynni, so vita vit nú, eftir at kanningar eru gjørdar av Veðranesætlanini, at mest fæst burtur úr vatnorkuni við at byggja omanfyri 300 metra hædd. Tað kann gerast á Veðranesi, men ikki við Eiðisvatn, har hæddin bara er 120 metra.

ar, sigur Arne Nørrevang.

— Tað er ávist, hvussu stór árin fylgja við at byggja upp fyri Eiðisvatni, hvussu nógv fer fyri einki. Tí mugu vit siga, at skulu vit taka náttúruna, so má hon seljast sum dýrast. T.v.s., at um ávist hevði verið, at tað var betri og biligari at bygt við Eiðisvatn, hevði verið torført at sagt nei til tað, tí tey, sum vilja varðveita náttúruna, vilja samstundis, at samfelagið verður ment. Treytin er bara, at tað verður gjørt á skilabestan hátt.

Tey, sum gera uppskottini halda tverri, at tey vita alt. Og tey, sum mótmæla, verða skýrd afturhaldsfólk. Tað er heilt burturvið.

Færri árin

— Alt talar fyri, at tað verða færri árin av at byggja á Veðranesi. Men tær árinsskanningarnar eru ikki gjørdar — kanska tí tær vildu strítt imóti Eiðisvatnsætlanini. Eg havi víst á, at tað er neyðugt við hesum kanningum, og at føroyingar kunnu gera tær.

— Men hóast árinsskanningar ikki eru gjørdar av Veðranesætlanini, so er tað greitt, at árinini verða færri. Verða árinar tiknar til Eiðisvatnsætlanina, fara tær bara at føra 15 prosent av vatninum oman til sjóarmálan, men við at fara upp í 300 metra hædd á Veðranesi kunnu árinar fara 40-45 prosent

av vatninum oman. Og so verða árinar ikki turr-lagdar, og gýtingarstöðini hjá silunum ikki oyðiløgd, sum tey høvdu verið við Eiðisvatnsætlanini, sigur Arne Nørrevang.

Torskiált

Tað verður sagt, at tað er dýrari at byggja vatnorkuverk á Veðranesi enn við Eiðisvatn.

— Álitini frá Berdal og Orkuráðnum eru sera torfør at skilja. Eingin ivi er um, at tað forðar vanligum fólk at seta seg inn í málið. Tað er heldur ikki at vænta, at politikarar skulu hava ráð til at brúka dagar til at lesa eitt álit. Og tí verður aftur litið upp til teirra, sum gjørdur upp-runaliga uppskotið, at taka støðu. Tað eru teknikarar, sum skúgva tey sakligu sjónarmiðini til viks.

Vatnorkuverk kostar

— Men kanna vit álitið út í æsir, siggja vit viðvíkjandi kostnaðinum, at sjálvt um vatnið sjálvt er ókeypis, so eru iløgurnar til eitt vatnorkuverk so stórar, at prisurin fyri streym frá vatnorkuverkinum ikki hevði verið biligur og als ikki biligari enn frá einum kolakraftverki. Berdal-álitið sigur eisini, at kolakraft er biligast. Hetta munnu teir, sum vilja hava vatnorkuprojektið, vera greiðir yvir, tí teir fara fram, at orku-

Vatn hava vit í stórum nøgdum. Men vatnið fer ongan veg. Tað ber til at biða við at útbyggja vatnorkuna, til samfelagið heldur tað vera rætt, og at ráðini eru til tað, sigur Arne Nørrevang

tørvurin í Føroyum varð tryggjaður í eini møguligari oljukreppu, um vit útbyggja vatnorkuna. Tað er beinleiðis ósatt, tí tann samlaða streymnýtslan í Føroyum í 1977 brúkti bara 8 prosent av allari oljuni, sum var brúkt. Eitt vatnorkuverk á Veðranesi ella við Eiðisvatn kann veita einans 2-3 prosent av tí samlaða orkuframleiðsluni, so vatnorkan kann ikki bjarga okkum.

Streymveiting er ikki alt

— Tí hvat hjálpir tað at hava nógvan streym á goymslu men onga olju? Fiskiskipini, sum brúka 41 prosent av orkuni, mugu liggja, bussar, bilar og Strandferðsla, alt steðgar. Vit mugu ásanna, at samfelagið er ógvuliga viðkvæmt á hesum øki. Um vit so byggja alla vatnorkuna í Føroyum út, klára vit okkum ikki við tí.

— Fara vit til tað figgjarliga, so krevur vatnorkuútbyggingin stórar iløgur. Til tað er neyðugt at taka stór lán. Halda

Føroyar seg hava ráð til tað?

Vatnið er her

Vatnið, tað fer heldur ikki nakran veg. Tað ber altíð til at útbyggja vatnorkuna, tá ið samfelagið einaferð heldur seg hava ráð til tað.

Fyri vatnorkuni talar, at hon dálkar ikki, men tað gera oljuorkuverkini. Tað eru fyrimunir og vansar við øllum. Í hesum føri noyðast vit at velja ímillum at leggja alt Eiðisvatn oyði og at byggja tvey nýggj stór termisk verk.

— At skula viga ímillum fyrimunir og vansar er trupulleikin hjá teimum, sum vilja varðveita náttúruna. Júst tí er tað so umráðandi, at allar verkætlanir — stórar og smáar — verða kannaðar fyri árin frá øllum síðum, ikki minst búskaparliga.

— Tað krevur tíð og kreftir í fyrsta umfari og kanska eisini pengar. Men høvdu hesar innleiðandi kanningar verið gjørdar beinanvegin, vóru vit sloppin undan at útsett

vatnorkuútbyggingina og at flutt brennistøðina, ið longu hevur kostað milliónir í spiltum arbeiði. Tað kann koma at kosta nógv ikki at gera hesar kanningar.

Heildarætlan

— Eg vildi mælt til, at øll stórmál sum orkuveiting, samferðsla, bygging av vegum og havnarløgum o.m.a. gingu inn í eina heildarætlan, sum rakk í minsta lagi fimm ár fram í tíðina. Afturat tí skuldu kommunurnar eisini gjørt ætlanir fyri teirra útbyggingar, og hesar ætlanir skuldu so samskipast. Ikki fyri at taka ræðið frá kommununum men fyri at spara tíð og kreftir, eisini figgjarliga.

— At menna samfelagið skilabest átti ikki at verið ein partapolitiskur spurningur. Tað átti heldur ikki at verið neyðugt at ein bólkur tók sær av tí. Tað er eitt fólkamál, sigur Arne Nørrevang.